

Tehotenstvo a sclerosis multiplex

MUDr. Marianna Vítková

Roztrúsená skleróza často postihuje ženy v reprodukčnom veku a mnohé z nich trápí, či budú môcť mať zdravé dieťa. Výskumy zistili, že sclerosis multiplex nie je spojená s problémovým tehotenstvom ani pôrodom a tehotenstvo z dlhodobého hľadiska nemá negatívny vplyv na priebeh ochorenia. Roztrúsená skleróza nie je spojená so zvýšeným rizikom vzniku vývojových chýb plodu a dieťa sa vyvíja rovnako ako deti zdravých matiek. Graviditu je potrebné plánovať do obdobia klinickej aj MRI stabilizácie. Pred otehotnením sa odporúča vysadenie imuno-modulačnej liečby. Pacientka je počas tehotenstva naďalej pravidelne neurologicky sledovaná.

1. Platí, že ak má jeden z rodičov roztrúsenú sklerózu, tak jeho deti budú mať takisto toto ochorenie?

- a) áno
- b) nie
- c) len v prípade, ak sa sclerosis multiplex vyskytla aspoň v dvoch generáciách

2. Je u pacientok s roztrúsenou sklerózou potrebné plánovať tehotenstvo a prerušiť DMT liečbu (liečba modifikujúca priebeh ochorenia)?

- a) nie, nie je to potrebné
- b) áno, plánovanie tehotenstva a prerušenie liečby sa odporúča
- c) áno, odporúča sa, ale iba u pacientok, ktoré sú prvorodičky

3. Môže roztrúsená skleróza spôsobovať neplodnosť?

- a) áno
- b) nie
- c) len v prípade, že pacientka užíva imunomodulačnú liečbu

4. Asistovaná reprodukcia u pacientok s roztrúsenou sklerózou:

- a) sa striktne neodporúča
- b) v prípade potreby je odporúčaná
- c) je odporúčaná len u pacientok, ktoré neužívajú imunomodulačnú liečbu

5. Môže tehotenstvo zhoršiť priebeh roztrúsenej sklerózy?

- a) áno, tehotenstvo súvisí s vyšším výskytom relapsov ochorenia
- b) nie, tehotenstvo nezhoršuje priebeh ochorenia
- c) nie, samotné tehotenstvo nezhoršuje priebeh ochorenia, z hľadiska vzplanutia aktivity ochorenia je rizikové obdobie po pôrode

6. V prípade ataku počas tehotenstva môže byť pacientka preliečená kortikosteroidmi?

- a) nie, kortikosteroidy sú striktne kontraindikované
- b) áno, ale iba v prvom trimestri gravidity
- c) áno, s výnimkou 1. trimestra, keď sa vysoké dávky kortikosteroidov neodporúčajú

7. Môžu pacientky s roztrúsenou sklerózou rodiť prirodzenou cestou?

- a) áno
- b) nie, zásadne sa odporúča cisársky rez
- c) len v prípade, že počas gravidity mali atak ochorenia

8. Epidurálna alebo spinálna anestéza počas pôrodu u pacientok s roztrúsenou sklerózou:

- a) je kontraindikovaná, lebo je spojená s rizikom vzniku ataku ochorenia
- b) je kontraindikovaná, aj keď nebol dokázaný jej vplyv na aktivitu ochorenia
- c) nie je kontraindikovaná a nie je sprevádzaná zvýšeným rizikom vzniku ataku

9. Popôrodné obdobie je z hľadiska aktivity ochorenia charakterizované

- a) zvýšeným rizikom vzniku relapsov
- b) zníženým rizikom vzniku relapsov
- c) nemá vplyv na riziko vzniku relapsov

10. Dojčenie u matiek s roztrúsenou sklerózou

- a) sa odporúča bez obmedzenia
- b) sa nikdy neodporúča
- c) sa odporúča, avšak doba dojčenia by nemala prekročiť 6 mesiacov

1. Platí, že ak má jeden z rodičov roztrúsenú sklerózu, tak jeho deti budú mať takisto toto ochorenie?

Správna odpoveď je b).

Roztrúsená skleróza nie je dedičné ochorenie, aj keď genetické faktory zohrávajú určitú rolu v rozvoji ochorenia. V prípade, že ochorením trpí jeden z rodičov, riziko vzniku ochorenia je 3 – 5 %, ak roztrúsenou sklerózou trpia obaja rodičia, riziko sa zvyšuje až na 25 %.

2. Je u pacientok s roztrúsenou sklerózou potrebné plánovať tehotenstvo a prerušiť DMT liečbu (liečba modifikujúca priebeh ochorenia)?

Správna odpoveď je b).

Gravidita u pacientok s roztrúsenou sklerózou by mala byť plánovaná do obdobia, keď je ochorenie stabilizované, najpriaznivejšie 8 – 12 mesiacov po poslednom ataku. Pacientkám, ktoré užívajú DMT liečbu, je odporúčané ju vysadiť niekoľko týždňov pred plánovaným počatím.

3. Môže roztrúsená skleróza spôsobovať neplodnosť?

Správna odpoveď je b).

Roztrúsená skleróza nemá vplyv na plodnosť. Avšak aj v skupine pacientov s týmto ochorením sa nájdu neplodné páry. Neplodnosť žien s roztrúsenou sklerózou je porovnateľná s výskytom neplodnosti v bežnej populácii.

4. Asistovaná reprodukcia u pacientok s roztrúsenou sklerózou:

Správna odpoveď je b).

Asistovaná reprodukcia nie je u pacientok s roztrúsenou sklerózou kontraindikovaná. Procedúra by mala byť plánovaná do obdobia, keď je ochorenie stabilizované. Na stimuláciu funkcie vaječníc sa preferujú antagonisti GnRH (gonadotropíny uvoľňujúce hormón, ktorý riadi uvoľňovanie pohlavných hormónov), keďže užívanie agonistov GnRH sa spája s vyšším rizikom vzniku relapsov ochorenia.

5. Môže tehotenstvo zhoršiť priebeh roztrúsenej sklerózy?

Správna odpoveď je c).

Tehotenstvo je obdobím imunotolerancie, keď vplyvom pohlavných hormónov dochádza k zmenám v imunitnom systéme matky. Počas tehotenstva dochádza u väčšiny pacientok k stabilizácii ochorenia, čo sa prejavuje zníženým výskytom relapsov ochorenia počas gravidity. Počas 3. trimestra gravidity dochádza k zníženiu počtu relapsov až o 80 %. Z hľadiska vzplanutia aktivity je rizikovejším obdobím obdobie po pôrode, keď môžeme očakávať zvýšené riziko relapsov. Z dlhodobého hľadiska teda tehotenstvo, ako aj samotný pôrod nezhoršujú priebeh a prognózu ochorenia.

6. V prípade ataku počas tehotenstva môže byť pacientka preliečená kortikosteroidmi?

Správna odpoveď je c).

Aj keď je riziko klinického ataku počas tehotenstva relatívne malé, existuje určité percento žien, u ktorých dôjde k vzplanutiu ochorenia aj v tomto období. Preliečenie vysokými dávkami kortikoidov je bezpečné v 2. a 3. trimestri gravidity. Ak sa atak ochorenia vyžadujúci liečbu i. v. kortikosteroidmi vyskytne počas prvých troch mesiacov tehotenstva, odporúča sa pacientku preliečiť a zväžiť prerušenie tehotenstva vzhľadom na zvýšené riziko vzniku vývojových chýb plodu.

7. Môžu pacientky s roztrúsenou sklerózou rodiť prirodzenou cestou?

Správna odpoveď je a).

Pôrod u pacientky s roztrúsenou sklerózou môže byť vedený akoukoľvek cestou – fyziologicky aj cisárskym rezom. Ani jedna z možností nie je spojená s vyšším výskytom relapsov. Spôsob vedenia pôrodu indikuje gynekológ - pôrodník.

8. Epidurálna alebo spinálna anestéza počas pôrodu u pacientok s roztrúsenou sklerózou:

Správna odpoveď je c).

Epidurálna alebo spinálna anestéza počas pôrodu je bezpečná a nie je sprevádzaná zvýšeným rizikom vzniku ataku ani žiadnych iných komplikácií.

9. Popôrodné obdobie je z hľadiska aktivity ochorenia charakterizované:

Správna odpoveď je a).

Obdobie pôrodu a obdobie prvých troch mesiacov po pôrode sa pre hormonálnu nerovnováhu považuje z hľadiska vzplanutia aktivity ochorenia za rizikové. Podľa dostupných štúdií sa u žien s vysokou aktivitou ochorenia odporúča podanie intravenózných imunoglobulínov (IVIG) do 24 hodín po pôrode a následne 1 x mesačne počas 6 mesiacov po pôrode.

10. Dojčenie u matiek s roztrúsenou sklerózou

Správna odpoveď je c).

Na otázku dojčenia a jeho vplyvu na priebeh ochorenia neexistujú jednotné závery. Podľa dostupných údajov u matiek, ktoré mali pred alebo počas pôrodu vysokú aktivitu ochorenia, sa odporúča dojčenie zastaviť krátko po pôrode a čo najrýchlejšie sa vrátiť k imunomodulačnej liečbe. U stabilizovaných pacientok bez ataku či nových lézií na kontrolnej MRI mozgu sa odporúča ukončiť dojčenie do 4 mesiacov, najneskôr do pol roka po pôrode.

